

N:o 143.

Af herr **E. Beckman**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning rörande lämpligheten af en lagstiftning och skiljenämnder mellan arbetare och arbetsgifvare m. m.

Vid förlidets års lagtima riksdag framlade jag en motion om utredning rörande lämpligheten af en lagstiftning i fråga om förliknings- och skiljenämnder mellan arbetare och arbetsgifvare. I denna motions syfte hade instämt herrar Boëthius, Collander, Fjällbäck, Jacobsen, J. Johansson från Noraskog, Hahn, Hamilton, Hammarlund, Hedlund, Höjer, Liljeholm, Lovén, Mankell, Sjöholm och Wallis. Andra Kammarens första tillfälliga utskott, dit motionen hänvisades, tillstyrkte densamma enhälligt. Vid det slutliga afgörandet förkastades förslaget med 89 röster mot 65. Då emellertid mer än ett sjuttiootal af kammarens ledamöter voro frånvarande, läser icke voteringsens utgång kunna med visshet betraktas som ett uttryck för flertalets inom kammaren uppfattning i frågan.

Vid sådant förhållande — och då dessutom de skäl, som under diskussionen i kammaren anfördes mot förslaget, enligt hvad som tydligt framgick af de gjorda uttalandena, delvis måste anses ha berott på en missuppfattning af förslagets omfång och innebörd — dristar jag härmed å nyo framlägga samma min anhållan om en utredning af denna viktiga fråga — en utredning, som det ur flera synpunkter synes mig vara riktigast att icke längre uppskjuta.

I afseende på skälen för denna min uppfattning liksom ock i fråga om redogörelse för utlandets lagstiftning m. m. får jag hänvisa dels till min motion n:o 196 vid lagtima riksdagen 1892, dels till Andra Kammarens första tillfälliga utskotts i anledning af densamma afgifna utlåtande n:o 20.

Jag tillåter mig endast att här i korthet erinra om vigten, ej blott för den enskilde arbetsgifvaren och arbetaren, utan ock för samhället, att uppkommande tvistigheter biläggas utan anlitande af strejkens eller stängningens tveeggade vapen. Upplågan af dylika strider återverka menligt ej blott på den yrkesgren, inom hvilken de ega rum, utan på större eller mindre delar af näringslivet i dess helhet, hvarjemte de städse utgöra en fara för den allmänna ordningen.

Uppenbart är, att underhandlingar mellan arbetare och arbetsgivare till tvistigheters biläggande föras med mindre utsigt till framgång, om underhandlarne väljas först då, när striden hotar att utbryta eller kanske redan upplammat, och lidelserna å ömse sidor inkräktat på den lugna besinningen. Ombuden böra därför utses redan under fredens dagar för att stå såsom jemförelsevis opartiske, när deras tjänster påkallas. Häri ligger den stora fördelen af stående förlikningsnämnder, utsedda af arbetare och arbetsgivare, antingen för en enskild fabrik, för ett visst yrke eller för grupper af yrkesgrenar. Sjelfva hörnstenen för dessa nämnders verksamhet är medgifvandet från både arbetstagare och arbetsgivare, att man icke å någondera sidan sätter hårdt mot hårdt, icke inlåter sig på strejk eller stängning, innan tvistepunkterna förelagts förtroendemännen och de inom sig behandlat frågan på gemensamt sammanträde.

Redan i denna omständighet — att stridigheterna måste dragas inför förlikningsnämnden — ligger en viss garanti mot att löpa åstad i första uppbrusningen. Och detta betyder ofta att man icke löper åstad alls. Man föredrager att på ett eller annat sätt ordna sina mellanhafvanden, hellre än att kastas in i arbetsinställelsernas äfventyr och lidanden. Icke sällan behöfves endast en klarare insigt i rådande förhållanden för att tanken på strid skall öfvergifvas. Ett stort antal strejker skulle säkerligen aldrig utbrutit, om arbetsmarknadens ställning varit för arbetarne tillräckligt bekant. Mången lönestrejk har börjats under tryckta konjunkurer, hvilka uppenbarligen för tillfället fullständigt omöjliggjort löneförhöjning. Andra hafva framkallats af ömsesidigt missförstånd. Sådana strejker skulle mycket ofta kunnat undvikas genom gemensamma öfverläggningar inom förlikningsnämnder, der arbetare och arbetsgivare mötas för underhandlingar på sakkunskapens neutrala mark i syfte att undanrödja hvad som kan stå i vägen för godt samarbete.

Lyckligtvis hafva hittills i stort sedt vårt lands arbetare och arbetsgivare, äfven då meningsskiljaktigheter rådt, uppträdt med erkännansvärd sans och måtta. Men just för att ytterligare befästa detta lyckliga förhållande synes en utveckling af förlikningstanken vara af ovärderlig nytta.

Den närmare utveckling af detta mitt förslag, hvilken föreligger i den vid förra årets lagtima riksdag afgifna motionen, ger vid handen, att det samma icke afser s. k. näringsdomstolar, en institution som har till uppgift att med laga kraft afdöma *rättstvister* mellan arbetare och arbetsgivare, d. v. s. väsentligen mål rörande kränkning eller olika tydning af redan ingångna arbetsaftal. Förliknings- och skiljenämnder hafva till mål att söka åvägbringa öfverenskommelse i godo och i vissa fall meddela utslag, med eller utan åliggande för parterna att rätta sig derefter, i *intressetvister* mellan arbetstagare och arbetsgivare, d. v. s. väsentligen tvister rörande arbetslön, arbetstid och arbetssätt, personlig behandling och andra ämnen, som kunna göras till föremål för aftal för framtiden.

I fråga om behofvet äfven hos oss af sådana förliknings- och skiljenämnder tala de senare årens industriella förhållanden, synes det mig, för sig sjelfva. Och jag får i detta afseende vidare hänvisa till de uttalanden, som förefinnas i det förut åberopade utskottsbetänkandet,

På grund af det anförda får jag härmed vördsamt föreslå,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utredning rörande lämpligheten af en lagstiftning i fråga om förliknings- och skiljenämnder mellan arbetare och arbetsgivare, samt om framläggande för Riksdagen af de förslag, som med anledning häraf må synas påkallade.

Stockholm den 27 januari 1893.

Ernst Beckman.